

R O Z H O D N U T Í

Kárný senát Nejvyššího správního soudu složený z předsedy Mgr. Radovana Havelce a členů JUDr. Lubomíra Ptáčka, JUDr. Renáty Golkové, JUDr. Pavla Klaila, JUDr. Petra Poledné a JUDr. Olgy Pouperové projednal v ústním jednání dne 25. 6. 2015 návrh **ministryně spravedlnosti**, na zahájení kárného řízení ze dne 12. 2. 2015, proti **Mgr. P. P.**, předsedovi senátu Okresního soudu v Opavě, a rozhodl

t a k t o :

Mgr. P. P., nar. X,

předseda senátu Okresního soudu v Opavě,

s e podle ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů

z p r o š ť u j e

obvinění z kárného provinění pro skutek spočívající v tom, že

ve věci B. O., vedené u Okresního soudu v Opavě pod sp. zn. 19 Nt 103/2014, rozhodoval dne 19. 2. 2014 v postavení předsedy senátu o přeměně ústavního ochranného léčení psychiatrického, uloženého B. O. usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2013, sp. zn. 30 Nt 1203/2012, na ochranné léčení psychiatrické v ambulantní formě, aniž řádně zjistil skutkový stav, o němž by nebyly důvodné pochybnosti, a aniž provedl dokazování v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí, zejména nepřibral znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, popřípadě klinické psychologie, ač pro takový postup byly splněny zákonné podmínky ve smyslu § 105 odst. 1 a § 116 odst. 1 trestního řádu, v rámci dokazování při veřejném zasedání se omezil na povšechné konstatování usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2013, sp. zn. 30 Nt 1203/2012, avšak nepřečetl podstatný obsah spisu Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 30 Nt 1203/2012, a tudíž nekonfrontoval předložený návrh Psychiatrické nemocnice v Opavě se skutečnostmi a důkazy ve spise podchycenými, jež – při dodržení elementárních zásad formální logiky – mohly odůvodnit jiné rozhodnutí ve věci, neprovedl důkaz svědeckou výpovědí matky B. O., u níž měla posuzovaná bydlet, veřejné zasedání dne 19. 2. 2014 vedl zcela formálním způsobem a nevyhradil mu dostatek času, což naprosto neodpovídalo povaze a závažnosti předmětu řízení, ani převažující praxi trestních soudů v obdobných věcech, přičemž z následného jednání B. O. na svobodě, kdy dne 14. 10. 2014 v objektu SŠ ve Žďáru nad Sázavou nožem napadla několik studentů a jednoho usmrtila, vyplývá, že ambulantní forma ochranného léčení zjevně nesplnila a nemohla splnit svůj účel, a takto jednal přesto, že si s ohledem na svou

specializaci, zkušenosti a délku praxe musel být vědom toho, že takový způsob vedení řízení odporuje základním zásadám trestního řízení a ohrožuje důvěru veřejnosti v odborné a spravedlivé rozhodování soudů.,

čímž

s e m ě l d o p u s t i t

kárného provinění podle § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů,

protože skutek n e n í kárným proviněním.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem podaným u Nejvyššího správního soudu, jako soudu kárného, dne 12. 2. 2015 bylo zahájeno kárné řízení s Mgr. P. P., předsedou senátu Okresního soudu v Opavě, působícím na trestním úseku tohoto soudu.

Kárným návrhem bylo Mgr. P. P. (dále též „kárně obviněný“) vytýkáno, že při veřejném zasedání, konaném dne 19. 10. 2014 ve věci vedené u Okresního soudu v Opavě pod sp. zn. 19 Nt 103/2014, při rozhodování o přeměně ústavního ochranného léčení psychiatrického, uloženého B. O. usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2013, sp. zn. 30 Nt 1203/2012, na ochranné léčení ambulantní jako předseda senátu nerespektoval elementární ustanovení trestního řádu týkající se dokazování, neboť řádně nezjistil skutkový stav věci, o němž by nebyly důvodné pochybnosti, a neprovedl dokazování v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Ministřyně spravedlnosti (dále též „kárná navrhovatelka“) postupu kárně obviněného konkrétně vytýkala, že ke zjištění skutkového stavu nepřizval znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, popřípadě klinické psychologie, ač pro takový postup byly splněny zákonné podmínky ve smyslu ustanovení § 105 odst. 1 a § 116 odst. 1 trestního řádu, v rámci dokazování při veřejném zasedání se omezil jen na povšechné konstatování zmiňovaného usnesení Krajského soudu v Ostravě (aniž by přečetl podstatný obsah příslušného spisu) a tudíž nekonfrontoval předložený návrh Psychiatrické nemocnice v Opavě se skutečnostmi a důkazy ve spise nepodchycenými, jež při dodržení elementárních zásad formální logiky, mohly odůvodnit jiné rozhodnutí ve věci. Kárně obviněný současně neprovedl ani důkaz svědeckou výpovědí matky B. O., u níž měla posuzovaná bydlet, a veřejné zasedání celkově vedl zcela formálním způsobem a nevyhradil mu dostatek času, což naprosto neodpovídalo povaze a závažnosti předmětu řízení, ani převažující praxi trestních soudů v obdobných věcech. Z následného jednání B. O. na svobodě, která dne 14. 10. 2014 v objektu SŠ ve Žďáru nad Sázavou napadla nožem několik studentů a jednoho usmrtila, přitom vyplývá, že ambulantní forma ochranného léčení zjevně nesplnila a ani nemohla splnit svůj účel. Vytýkaného jednání se kárně obviněný dopustil přesto, že si s ohledem na svou specializaci, zkušenosti a délku praxe musel být vědom, že takový způsob vedení odporuje základním zásadám trestního řízení a ohrožuje důvěru veřejnosti v odborné a spravedlivé rozhodování soudů.

Toto jednání kárná navrhovatelka zasadila do širšího kontextu, kdy poukázala na fakt, že B. O. se v roce 2012 dopustila společensky velmi závažného jednání, kdy unesla a na životě ohrožovala nezletilé dítě a způsobila život ohrožující zranění vychovatelce, která se jí ve zmocnění dítěte pokoušela zabránit. Za toto jednání byla B. O. trestně stíhána pro pokus zvlášť

závažného zločinu vraždy podle ustanovení § 140 odst. 2, odst. 3 písm. j) trestního zákoníku, ve spojení s ustanovení § 21 odst. 1 trestního zákoníku a zvláště závažného zločinu braní rukojmí dle ustanovení § 174 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku. Usnesením státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Ostravě ze dne 26. 11. 2012, sp. zn. 3 KZV 29/2012 bylo toto trestní stíhání dle ustanovení § 172 odst. 1 písm. e) trestního řádu zastaveno, neboť obviněná v době činu nebyla pro nepřičetnost trestně odpovědná. Rozhodnutí o zastavení trestního stíhání (které nabylo právní moci dne 18. 12. 2012) se opíralo o závěry znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a psychologie, vypracované ve dnech 22. 7. 2012 a 30. 7. 2012. Z těchto posudků mimo jiné vyplynulo, že obviněná trpí paranoidní schizofrenií, tedy velmi těžkou duševní chorobou, v jejímž důsledku nemohla v inkriminované době rozpoznat protiprávnost svého jednání a nemohla své jednání ovládat, kdy její rozpoznávací a ovládací schopnosti byly v době páčání činu zcela vymizelé, přičemž tato těžká duševní choroba je spojena s psychopatologickou desintegrací osobnosti, narušením vztahů k realitě a obviněná své okolí hodnotí na základě chorobných představ a bludných myšlenkových závěrů. Jelikož byl pobyt B. O. na svobodě z medicínsko-psychiatrického hlediska nebezpečný, podal státní zástupce u Krajského soudu v Ostravě návrh, aby jmenované bylo uloženo ochranné léčení psychiatrické ve formě ústavní. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2013, č. j. 30 Nt 1203/2012 - 415 (které nabylo právní moci dne 5. 2. 2013) bylo tomuto návrhu vyhověno a B. O. bylo dle ustanovení § 99 odst. 1, věty druhé, odst. 4 trestního zákoníku uloženo ochranné psychiatrické léčení ústavní formou. Krajský soud při svém rozhodování vycházel ze závěrů výše zmiňovaných znaleckých posudků, přičemž akceptoval názor soudního znalce MUDr. Sedláčka, dle kterého je pobyt jmenované na svobodě pro společnost nebezpečný a vzhledem k její konstatované duševní poruše a jejímu klinickému průběhu, je třeba uložit jí ústavní psychiatrickou ochrannou léčbu.

Dne 17. 1. 2014 podala Psychiatrická nemocnice v Opavě u Okresního soudu v Opavě návrh, aby B. O. byla uložena ústavní ochranná léčba psychiatrická změněna na léčbu ambulantní. Z návrhu se podávalo, že jmenovaná byla v mezidobí přeléčena aktivně elektrošoky a nastavena na medikaci, přičemž od 28. 3. 2013 byla již dlouhodobě v otevřeném rehabilitačním režimu, a to bez známek nemoci spolupracující. V průběhu skupinové psychoterapie pochopila svou nemoc a cítila lítost za spáchaný skutek, napsala také společně s matkou omluvný dopis poškozené. Po částečném uvolnění režimu zvládla víkendové dovolenky, které trávila v doprovodu matky. Rozhodla se též k abstinenci; marihuanu vidí jako nebezpečnou pro svůj duševní stav. Z těchto důvodů byla léčba shledána dostatečnou, a proto bylo navrhováno její převedení na ambulantní formu, aby jmenovaná mohla pokračovat v dalších rehabilitačních programech s delšími i ověřovacími pobyty v domácím prostředí. Pod tímto návrhem byli současně podepsáni ošetřující lékař B. O., primář příslušného oddělení a ředitel Psychiatrické nemocnice v Opavě.

Věc byla Okresním soudem v Opavě (v senátě, jemuž předsedal kárně obviněný) projednána ve veřejném zasedání dne 19. 2. 2014, a to za přítomnosti B. O., jejího obhájce a státního zástupce. Ve věci byl v procesním postavení svědka vyslechnut ošetřující lékař, který v podstatě odkázal na odůvodnění podaného návrhu s tím, že ochranné léčení psychiatrické ve formě ústavní splnilo u B. O. svůj účel. Pokud bude pacientka propuštěna, bude bydlet u své matky, s čímž matka souhlasí. K dotazu obhájce doplnil, že po přemístění pacientky na otevřené oddělení k porušení léčebného režimu nedošlo. Pokud jde o ambulantní formu léčení, ze začátku jsou kontroly v ambulanci častější, poté následují 1 x za měsíc (ambulantní lékař, ke kterému by jmenovaná docházela, byl již určen). Soudem byla vyslechnuta rovněž B. O., která uvedla, že jí mrzí, co se stalo, se změnou způsobu výkonu uloženého ochranného léčení souhlasí. Po propuštění bude bydlet u své matky, s čímž matka souhlasí. V ambulanci lékaře, u kterého by se měla podrobovat ambulantnímu ochrannému léčení, dosud nebyla. V době před hospitalizací v Psychiatrické nemocnici v Opavě do žádné psychiatrické ambulance nedocházela. Pobírá plný invalidní důchod, který si vyřídila v průběhu ústavního ochranného léčení. Uvedla dále, že je

vyučena kadeřnicí. Dle obsahu protokolu byl u veřejného zasedání konstatován též spis Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 30 Nt 1203/2012, a to zejména usnesení ze dne 18. 1. 2013. Po takto provedeném dokazování, kdy strany neměly návrhy na jeho doplnění, vyhlásil okresní soud usnesení, kterým podle ustanovení § 351a odst. 1 trestního řádu, za užití ustanovení § 99 odst. 5 trestního zákoníku, změnil B. O. výkon ochranného léčení psychiatrického ve formě ústavní, uloženého jí pravomocným rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2013, sp. zn. 30 Nt 1203/2012, na ochranné léčení psychiatrické ve formě ambulantní. Po vyhlášení usnesení, vysvětlení významu rozhodnutí a poučení o opravných prostředcích, B. O. uvedla, že se vzdává práva stížnosti i za osoby oprávněné, práva opravného prostředku se vzdal rovněž přítomný státní zástupce i zástupce psychiatrické nemocnice; procesní strany též netrvaly na odůvodnění usnesení. Toto usnesení tedy nabylo právní moci dnem vyhlášení (19. 2. 2014), přičemž výkon ochranného léčení psychiatrického ve formě ambulantní byl nařízen dne 25. 2. 2014, léčení bylo zahájeno dne 4. 3. 2014.

Uvedené veřejné zasedání trvalo (dle vyhotoveného protokolu) 20 minut. V řízení přítom nebyl, i přes mimořádnou společenskou nebezpečnost předchozího jednání B. O. a závěry znaleckých posudků z předcházejícího řízení, konstatujících závažnost duševního onemocnění jmenované a prognózu jejího dalšího vývoje, zadán znalecký posudek a nebylo vedeno též žádné dokazování stran vhodnosti prostředí, ve kterém se bude jmenovaná po propuštění do ambulantního léčení nacházet. Z úředního záznamu o podání vysvětlení matky B. O., založeného ve shora zmiňovaném spisu Krajského soudu v Ostravě, přítom bylo zřejmé, že i přes zcela zjevné indicie o existenci chorobného jednání B. O. v minulosti její matka neučinila nic, aby v případě nutnosti vyhledala lékařskou pomoc a dobrovolně se léčila; tím byla vážně zpochybněna jak schopnost B. O. řádně se podrobit ambulantní léčbě, tak i schopnost její matky na řádný průběh takové léčby dohlížet. Dle názoru kárné návrhovatelky zůstal nepovšimnut též rozpor mezi odůvodněním návrhu psychiatrické léčebny, kde se hovoří o „*rehabilitačních programech s delšími i ověřovacími pobyty v domácím prostředí*“, tedy předpokládá se pokračující umístění v léčebně, byť ve volnějším režimu, a návrhem samotným, kde se bez dalšího hovoří o propuštění do ambulantní léčby s tím, že B. O. bude bydlet u své matky. Nebylo vedeno taktéž žádné dokazování k otázce nebezpečnosti pobytu B. O. na svobodě pro společnost. Nadto, pokud by soud skutečně konstatoval obsah spisu Krajského soudu v Ostravě, zjistil by i další rozpory; zde kárná návrhovatelka upozornila na zdokladované jednání B. O. v roce 2011, kdy byla hospitalizována na psychiatrickém oddělení Nemocnice s Poliklinikou v Havířově, poté, co u ní byly zjištěny sluchové halucinace a paranoidně perzekuční produkce. Poté, co jí byla nasazena medikace, byla po zklidnění propuštěna v celkově komponovaném stavu. Tyto skutečnosti, dle názoru kárné návrhovatelky, B. O. ve své výpovědi před Okresním soudem v Opavě zamlčela, neboť uvedla, že do žádné ambulance nedocházela. Shora uvedený procesní postup soudního senátu (potažmo kárně obviněného) při veřejném zasedání dne 19. 2. 2014 označila kárná návrhovatelka za extrémní zanedbání povinností soudce. Kárně obviněný totiž přistoupil k rozhodnutí o natolik závažné otázce, jako je změna režimu uloženého ochranného léčení, pouze na podkladě tvrzení účastníků řízení, přičemž jakýkoliv skutečný důkaz (vyjma mimořádně stručných účastnických výpovědí) proveden nebyl. V protokolu se sice hovoří o konstatování obsahu předchozího spisu Krajského soudu v Ostravě, k tomu ovšem reálně dojít nemohlo, jak je patrné nejen z časových souvislostí (veřejné zasedání trvalo jen 20 minut), ale i z toho, že tento spis obsahoval závažné skutečnosti, jež by kárně obviněného jistě vedly k provedení dalších důkazů. Soudce přítom není oprávněn svou volnou úvahou nahrazovat odborné znalosti, jimiž nedisponuje, které jsou však nezbytné pro rozhodnutí ve věci. K objasnění, zda pobyt B. O. na svobodě je či není nebezpečný, bylo dle mínění kárné návrhovatelky nepochybně třeba odborných znalostí a nebylo možno vycházet jen z obecně známých skutečností (notoriet). Ve vytýkaném případě bylo o přeměně formy ochranného léčení rozhodnuto jen na podkladě odborného vyjádření návrhovatele, bez vyšetření duševního stavu posuzované. Ve věci však měl být jednoznačně příbrán soudní znalec z oboru zdravotnictví,

odvětví psychiatrie, i znalec se specializací klinické psychologie, neboť vyšetření duševního stavu obviněného musí vždy provádět soudní znalec (§ 116 odst. 1 trestního řádu). Psychiatrická nemocnice v Opavě přitom není znaleckým ústavem a ani ošetřující lékař B. O. není soudním znalcem. Nebyla taktéž vyžádána alespoň podrobná lékařská zpráva Psychiatrické nemocnice v Opavě, respektive odborné vyjádření. Kárně obviněný tedy připustil, aby jím vedený senát rozhodoval o takto závažné otázce, aniž dal v procesně využitelné formě vyšetřit duševní stav původně obviněné.

Aniž by kárná návrhvatelka shora popsaný postup kárně obviněného dávala do přímé souvislosti se skutečnostmi, které nastaly v době po přeměně nařízené ústavní ochranné léčby na léčbu ambulantní, poukázala na fakt, že se B. O. v době po propuštění do ambulantní ochranné léčby dopustila dne 14. 10. 2014 opět mimořádně společensky nebezpečného jednání, kdy vnikla do objektu SŠ ve Žďáru nad Sázavou, kde nožem napadla studenty, přičemž jeden z nich následkům způsobených zranění podlehl; z tohoto faktu nicméně jednoznačně plyne, že ambulantní forma léčby B. O. svůj účel nesplnila.

Kárná návrhvatelka zdůraznila, že rozhodování o přeměně ústavní ochranné léčby na léčbu ambulantní je jedním z nejdůležitějších úkolů, které lze soudci svěřit, neboť jde o nalezení odpovídajícího řešení v situaci, kdy se střetává zájem na osobní svobodě člověka, který spáchal závažné protispoločenské jednání v duševní poruše (za což nemůže být trestán), se zájmem společnosti na izolaci osob, které jsou pro ni nebezpečné. Ani při nejpečlivějším přístupu se vždy nepodaří dosáhnout naprosté jistoty ohledně správnosti rozhodnutí a za případně nesprávné rozhodnutí tak soudce nesmí být trestán. Tím spíše je však nezbytné, aby bylo v řízení učiněno vše, co může riziko nesprávného rozhodnutí snížit. Jde nejen o závažnost rozhodnutí jako takového, ale je nutno též reflektovat, že dojde-li při rozhodování k omylu, bude se veřejnost oprávněně ptát na řádnost postupu soudu a podle ní pak hodnotit důvěryhodnost a funkčnost celého soudnictví. Jestliže tedy zákon o soudech a soudcích ukládá každému soudci chovat se tak, aby nezavdal příčinu ke snížení důvěry v soudnictví, pak právě v případech, na něž může být upřena pozornost celé veřejnosti, musí být tato povinnost splněna obzvláště svědomitě. Dle názoru kárné návrhvatelky kárně obviněný těmto požadavkům nedostál, neboť nerespektoval elementární ustanovení trestního řádu týkající se dokazování (§ 2 odst. 5, 6 a 12 trestního řádu), neopatřil si zákonem předpokládané důkazní prostředky k ověření duševního stavu B. O. (§ 105 odst. 1 a § 116 odst. 1 trestního řádu) a o přeměně formy léčby rozhodl za situace, kdy nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav věci, o němž by nebyly důvodné pochybnosti. Postup zvolený kárně obviněným přitom vybočuje z běžné soudní praxe (tedy z toho, co lze považovat za postup *lege artis*), což dokládá i výsledek prověrky rozhodovací činnosti soudů, jímž je tato agenda svěřena (zde kárný návrh odkazuje na výsledky této prověrky, připojené v příloze k návrhu), kde je evidentní, že standard dokazování je u jiných soudů znatelně vyšší. Vytykaný (nedbalý a formalistický) postup kárně obviněného se přitom neprojevil pouze v nyní posuzované věci, neboť takto postupuje pravidelně a například v situacích, kdy se ošetřující lékař z účasti u veřejného zasedání omluví, neodročí jej za účelem jeho výslechu, ale rozhodne bez jeho účasti (zde kárný návrh poukazuje na postup ve věcech vedených u Okresního soudu v Opavě pod sp. zn. 19 Nt 23/2013 a sp. zn. 19 Nt 9/2013).

Závěrem kárná návrhvatelka uvedla, že si je plně vědoma faktu, že kárné řízení není určeno k přezkoumávání rozhodovací činnosti soudce, neboť opačný postup by představoval nepřijatelné zasahování do soudcovské nezávislosti. I kárná judikatura (v návrhu blíže zmíněná) nicméně připouští, že nezávislost soudce nemůže být vykládána jako jeho neodpovědnost, za jejíž hradbou by nepořádný soudce mohl rozhodovat například zcela bez znalosti věci, tedy v rozporu se svými povinnostmi i posláním. Jde-li o případ zjevné nedbalosti soudce při vedení řízení, není kárný postih soudce za takové jednání vyloučen. Právě o takovou situaci jde i v dané věci, kdy se Mgr. P. závažně prohřešil proti své povinnosti postupovat v řízení tak,

aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí. Touto svou nedbalostí porušil své povinnosti vyplývající pro něj z ustanovení § 79 odst. 1 a § 80 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), čímž naplnil skutkovou podstatu kárného provinění, definovanou v ustanovení § 87 odst. 1 tohoto zákona. Za odpovídající kárné opatření kárná navrhovatelka považuje snížení platu soudce o 30 % na dobu 1 roku, ve smyslu ustanovení § 88 odst. 1 písm. b) zákona o soudech a soudcích.

Kárně obviněný ve svém vyjádření ze dne 1. 4. 2015 odkázal na obsah usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2015, č. j. 3 Tz 58/2014 – 37, kterým byla zamítnuta stížnost pro porušení zákona, podaná kárnou navrhovatelkou právě proti usnesení Okresního soudu v Opavě ze dne 19. 2. 2014, č. j. 19 Nt 103/2014 – 6. Dle jeho názoru je odůvodnění tohoto usnesení Nejvyššího soudu natolik vyčerpávající, že neshledává potřebu k věci se dále vyjadřovat. Má za to, že v dané věci nejsou patrné žádné podstatné skutečnosti, které by odůvodňovaly závěr, že při posuzování rozhodování svou funkci soudce nevykonával svědomitě a nezdržel se tak jednání, které by z objektivního hlediska mohlo narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.

S ohledem na fakt, že v mezidobí rozhodl Nejvyšší soud (usnesením ze dne 18. 2. 2015, č. j. 3 Tz 58/2014 - 37) o stížnosti pro porušení zákona podané předchozí ministryní spravedlnosti proti usnesení Okresního soudu v Opavě ze dne 19. 2. 2014, č. j. 19 Nt 103/2014 - 6 (tedy rozhodnutí, kterému předcházela kárným návrhem vytykány procesní postup), dotázal se kárný senát současného kárného navrhovatele, zda s ohledem na závěry z tohoto usnesení Nejvyššího soudu plynoucí na podaném kárném návrhu i nadále trvá (stížnost pro porušení zákona byla zamítnuta). Kárný navrhovatel podáním ze dne 18. 5. 2015, č. j. MSP-1/2015-OD-KN/12 sdělil, že na podaném návrhu a projednání věci i nadále trvá. Uvedl, že je s obsahem usnesení Nejvyššího soudu obeznámen, má nicméně za to, že předmět řízení o stížnosti pro porušení zákona je odlišný od předmětu kárného řízení; Nejvyšší soud se totiž vyslovil k otázce, zda výše zmiňovaným usnesením Okresního soudu v Opavě byl porušen zákon, zatímco předmětem kárného řízení je posoudit, zda kárně obviněný při vyřizování této věci jednal v souladu se svými povinnostmi soudce, tedy zda případně jeho přístup k důkaznímu řízení hrubě neodpovídal závažnosti a povaze řešené otázky. Dle jeho názoru lze obecně připustit možnost, že pravomocnému rozhodnutí, které není jako nezákonné zrušeno v řízení o mimořádném opravném prostředku, mohl předcházet zcela nesoustředěný a nedbalý postup předsedy senátu při vyřizování věci. V této souvislosti vyjádřil názor, že zmiňované usnesení Nejvyššího soudu nemůže být považováno za rozhodnutí o předběžné otázce, ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 trestního řádu, neboť Nejvyšší soud se nevyjadřoval k otázce viny kárně obviněného za porušení jeho soudcovských povinností při vedení řízení; tuto otázku si kárný senát proto musí posoudit samostatně.

Na nařízeném ústním jednání, konaném dne 25. 6. 2015, kárný navrhovatel odkázal na obsah podaného kárného návrhu, přičemž zdůraznil, že podstatou kárného obvinění není otázka, zda rozhodnutí o změně nařízené formy ochranného léčení bylo správné, a ani otázka, do jaké míry lze toto rozhodnutí spojovat s následným jednáním posuzované osoby poté, co byla propuštěna z ústavní léčby. Kárný navrhovatel setrval na svém názoru, že postup kárně obviněného byl v předmětné soudní věci mimořádně nedbalý, což dokládají i výsledky prověrky Ministerstva spravedlnosti, zaměřené na postup soudců v těchto typových věcech u soudů, jimž je tato agenda svěřena. Pokud jde o dopady usnesení Nejvyššího soudu vydaného ve věci stížnosti pro porušení zákona, předmět tohoto řízení se liší od předmětu řízení kárného; kárný senát tímto rozhodnutím tedy není vázán a může na něj působit toliko silou přesvědčivosti užitě argumentace; dle jeho názoru však zmiňované usnesení Nejvyššího soudu příliš argumentačně

přesvědčivé není. Ačkoli Nejvyšší soud hodnotil i to, zda v řízení předcházejícím vydání rozhodnutí o změně ochranné léčby nedošlo k porušení zákona, tuto otázku zkoumal v kontextu rozhodnutí samotného, to znamená, že případná porušení zákona v předcházejícím řízení hodnotil jednak primárně formálně (což odpovídá jeho postavení v tomto typu řízení), jednak z toho hlediska, zda by taková vada mohla mít vliv na správnost konečného rozhodnutí. Správnost tohoto rozhodnutí pak Nejvyšší soud ověřoval i dodatečným důkazem, tj. vyžádáním zprávy o ambulantním léčení posuzované osoby. Pokud jde o výhrady kárného navrhovatele k přesvědčivosti usnesení Nejvyššího soudu, zde poukázal na fakt, že Nejvyšší soud se opírá o jednu větu z původního znaleckého posudku, ve které se předjímá, že po ústavním léčení bude následovat léčba ambulantní (což je jasné); vůbec však z tohoto posudku není patrné, kdy má takové léčení následovat. Rovněž Nejvyšší soud zřejmě přehlédl, že se ve znaleckém posudku hovoří o tom, že úplná resocializace posuzované osoby není možná. Dále se Nejvyšší soud nezabýval rozporem v samotném návrhu psychiatrické léčebny na změnu formy uložené ochranné léčby, neboť na straně jedné se zde hovoří o potřebě ověřovacích (i delších) pobytů mimo léčebnu, na straně druhé je žádána přeměna na léčbu ambulantní, tedy úplné a okamžité propuštění posuzované osoby z léčebny. Nejvyšší soud se nevypořádal ani s otázkou podjatosti toho, kdo předmětný návrh podával, neboť jde o stejný subjekt, který ve věci podával odborné vyjádření; léčebna a její zaměstnanci mohli při podání návrhu mít na zřeteli i jiné aspekty věci, například otázku lůžkové kapacity. Konečně se Nejvyšší soud nikterak nevypořádal s tím, že trestní řád zcela jasně stanoví, že má-li být přezkoumán psychický stav obviněného (což logicky platí i pro případ rozhodování o změně ochranné léčby), musí si k takovému rozhodnutí opatřit znalecký posudek.

K dotazu kárného senátu, zda názor vyslovený ve vyjádření ze dne 18. 5. 2015, č. j. MSP-1/2015-OD-KN/12 má být chápán jako vyjádření právního názoru, dle kterého je myslitelné, že vydání zákonného rozhodnutí předcházel nezákonně vedený proces, kárný navrhovatel uvedl, že může jít o jednu z alternativ. Druhou alternativou může být situace, kdy sice nemusí dojít k porušení příslušných procesních předpisů v rozsahu dosahujícím nezákonnosti, přesto však konkrétní postup soudce mohl být nedbalý, z čehož by mohlo pramenit zklamání procesních stran v jejich důvěře v řádný postup soudu.

Kárně obviněný ve své výpovědi uvedl, že se v posuzované věci žádného procesního pochybení nedopustil a jeho rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem; to ostatně jasně deklaroval ve svém usnesení i Nejvyšší soud, který se těmito otázkami zabýval. Trvá též na tom, že rozhodování byl věnován dostatek času. Kárně obviněný taktéž odmítl tvrzení kárného navrhovatele, že při posuzování duševního stavu osoby je nutno vždy vypracovávat znalecký posudek. Jde o výklad Ministerstva spravedlnosti, který neodpovídá soudní praxi a výkladu, který k této otázce podávají kompetentní orgány, včetně Nejvyššího soudu. Podaný kárný návrh vidí pouze jako výsledek horečného a překotného hledání viníka v souvislosti s pozdější tragickou událostí.

K dotazům kárného senátu, týkajícím se podmínek, za nichž je agenda ochranné léčby u Okresního soudu v Opavě vykonávána, kárně obviněný uvedl, že jde o agendu poměrně frekventovanou, přičemž v předmětné době ji na okresním soudě vykonával pouze on. Tyto případy, spolu s běžnou trestní agendou, soudí od roku 1997. Složení soudního senátu bylo v nyní posuzovaném případě standardní, přítomní přísedící s ním tuto agendu soudí dlouhodobě. K dotazu, zda se posuzovaná věc v nějakém ohledu vymykala obvyklým případům vyřizovaným v této agendě, kárně obviněný uvedl, že závažnost předchozího jednání posuzované osoby skutečně nebyla zcela obvyklá, složitost věcí v této agendě se nicméně neodvíjí od charakteru jednání, které taková osoba spáchala (a které bylo důvodem nařízení ústavní léčby), ale spíše od průběhu léčby, její komplikovanosti, existence případných rozporných vyjádření k jejím výsledkům, léčebné nekázně, atd. Pokud si vzpomíná, nic takového v dané věci zjištěno nebylo,

zástupci psychiatrické nemocnice referovali o tom, že psychotické příznaky posuzované osoby odezněly po krátké době od hospitalizace a léčba probíhala řádně. Z tohoto pohledu se tedy o složitou věc nejednalo. K dotazu, jak často je některou z procesních stran v případech rozhodování o přeměně ochranné léčby využíváno opravných prostředků, kárně obviněný uvedl, že v rozhodné době, i v předcházejícím období, se jednalo o případy spíše výjimečné. Na případ, kdy by mu bylo rozhodnutí o přeměně ochranné léčby zrušeno nadřízeným soudem z důvodu nepřizvání znalce, si nepamatuje.

K dotazu kárného navrhovatele, jakým způsobem probíhá příprava veřejného zasedání ve věcech, kdy je navrhována změna uložené ochranné léčby, kárně obviněný uvedl, že vždy si nejprve věc nastuduje, vyžádá si příslušné spisy a teprve poté nařídí veřejné zasedání. Dále se kárně obviněný vyjádřil k obsahu podaného návrhu na změnu ochranné léčby, který kárný navrhovatel označil za vnitřně rozporný s tím, že na jedné straně se v něm hovoří o potřebě rehabilitačních programů s delšími ověřovacími pobyty v domácím prostředí, avšak současně byla navrhována přeměna ústavní léčby na léčbu ambulantní. Uvedl, že se o žádný rozpor se nejedná, neboť v případě změny ochranné léčby z formy ústavní na ambulantní dochází nejprve k „ověřovacím dovolenkám“, kdy je pacient propuštěn do ambulantní léčby a následně je pak ještě opakovaně (například na týden) hospitalizován, aby se ověřilo, zda ambulantní léčba skutečně funguje a zda pacient v domácím prostředí dodržuje podmínky této léčby. Pokud by bylo zjištěno, že ambulantní léčba nesplňuje svůj účel, byl by o tom vyrozuměn soud, aby na takovou situaci mohl zareagovat, a to například opětovným rozhodnutím o změně formy ochranné léčby. V praxi jde o zcela standardní postup, který je do značné míry determinován způsobem financování zdravotnictví, kdy v případě, kdy by ověřovací pobyty probíhaly ještě v rámci probíhající ústavní léčby, nedostalo by zdravotnické zařízení za poskytnutou léčbu platbu (po dobu trvající ústavní péče smí pacient absolvovat pouze vycházky). K námitce kárného navrhovatele, že při výslechu ošetřujícího lékaře se hovořilo pouze o běžné ambulantní léčbě s kontrolami, nikoli však o nějakých ověřovacích hospitalizačních pobytech, kárně obviněný uvedl, že tyto ověřovací pobyty již mohou jít mimo sféru trestního práva. Pokud lékař doporučí hospitalizaci, realizuje se i v rámci ambulantní léčby; nelze zaměňovat pobyt v nemocnici s ústavní léčbou ve smyslu trestního práva. K tomu, zda skutečně nějaký rozpor ve vyjádření ošetřujícího lékaře existoval, se kárně obviněný nemůže vyjádřit, neboť si na konkrétní obsah jeho výpovědi již nevzpomíná. K dotazu kárného navrhovatele, zda si ze své praxe vzpomíná na případ, kdy rozhodoval v tomto typu řízení a následně došlo k nějakému negativnímu následku, kárně obviněný uvedl, že k takovým situacím v praxi dochází a docházet bude. Je to dáno povahou tohoto typu rozhodování, kdy nelze bezpečně předvídat, co jakýkoli člověk v budoucnu udělá, což platí i pro osoby duševně zdravé. U nikoho nelze bezpečně garantovat, že se nedopustí něčeho nedovoleného; rozhodování soudů zde vychází jen z odůvodněných předpokladů. Opačný přístup by vedl k tomu, že například z nařízené ústavní léčby by nikdo nemohl být propuštěn, neboť nikdy nelze nalézt absolutní jistotu o jeho budoucím chování. V tomto typu řízení se nicméně uplatňují principy trestního práva a platí i zde tedy princip *in dubio pro reo*. Na dotaz kárného navrhovatele, v čem spatřuje roli soudů v tomto typu rozhodování, kárně obviněný uvedl, že soud váží i jiné, než medicínské okolnosti a musí zohledňovat též přiměřenost zásahu do osobní svobody posuzovaného. K dotazu kárného navrhovatele, zda se necítí být enormně pracovní zátížen a zda má za to, že má dostatek času na rozhodování těchto typů případů, uvedl, že někdy mívá skutečně pocit, že svou práci nestíhá; nyní posuzovaná věc v tom není výjimkou.

V rámci nařízeného ústního jednání byly předsedou senátu sděleny výsledky přípravného šetření, provedeného v souladu s ustanovením § 13 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 7/2002 Sb.“).

Ze spisu Okresního soudu v Opavě sp. zn. 19 Nt 103/2014 bylo zjištěno, že u tohoto soudu byl dne 17. 1. 2014 podán návrh psychiatrické nemocnice v Opavě na změnu ústavní ochranné léčby psychiatrické, uložené B. O. usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2013, č. j. 30 Nt 1203/2012 – 415, na léčbu ambulantní. Návrh byl odůvodněn tím, že „pacientka s dg. *paranooidní schizofrenie byla přijata 22. 5. 2012 pro rozsáblou bludnou produkci za dramatických okolností, poranila učitelku bodnými ranami a vzala dítě jako rukojmí, masivní paranooidně perzekuční produkce, přeléčena aktivně elektrošoky a nastavena na medikaci. Krajským soudem v Ostravě dne 18. 1. 2013 byla uložena OL ústavní (...)* Od 28. 3. 2013 je pacientka již dlouhodobě v otevřeném rehabilitačním režimu, bez známek nemoci, spolupracující. V průběhu skupinové psychoterapie pochopila svou nemoc a cítila lítost za spáchaný skutek, napsala společně s matkou omluvný dopis poškozené. Po částečném uvolnění režimu zvládla víkendové dovolenky, které trávila v doprovodu matky. Rozhodla se též k abstinenci, vidí marihuanu jako nebezpečnou pro svůj duševní stav. Za těchto důvodů sledujeme léčbu za dostatečnou a prosíme o její převedení na ambulantní formu, aby mohla pokračovat v dalších rehabilitačních programech s delšími i ověřovacími pobyty v domácím prostředí. Na základě těchto skutečností jsou dány podklady pro navrhované opatření.“ Tento návrh byl podepsán ošetřujícím lékařem B. O. MUDr. T., primářem oddělení MUDr. T. a ředitelem psychiatrické nemocnice MUDr. D. Z protokolu o veřejném zasedání, konaném dne 19. 2. 2014, se podává, že u tohoto soudního jednání byli přítomni B. O., její obhájce, zástupce psychiatrické nemocnice (ošetřující lékař MUDr. T.) a státní zástupce. Soudem byla vyslechnuta jak B. O., tak (v procesním postavení svědka), její ošetřující lékař. Konstatován byl obsah spisu Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 30 Nt 1203/2012, zejména pak „*usnesení ze dne 18. 1. 2013*“. Návrhy na provedení dalších důkazů nebyly nikým vzneseny a následně bylo vyhlášeno usnesení, kterým se podle § 351a odst. 1 trestního řádu a § 99 odst. 5 trestního zákoníku B. O. mění ústavní ochranné léčení psychiatrické na léčení ve formě ambulantní. Po vysvětlení významu rozhodnutí a poučení o opravných prostředcích se všichni přítomní vzdali práva opravného prostředku a uvedli, že na písemném odůvodnění tohoto rozhodnutí netrvají. Veřejné zasedání proběhlo v období od 13:00 hod do 13:20 hod. Originál vyhlášeného usnesení je založen na č. l. 6 spisu.

Kárný senát si dále vyžádal spis Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 30 Nt 1203/2012, vztahující se k trestnímu stíhání B. O. za spáchaní zvláště závažného zločinu vraždy ve stádiu pokusu podle ustanovení § 21 odst. 1, § 140 odst. 1 trestního zákoníku a zvláště závažného zločinu brání rukojmí podle § 174 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku. Uvedeného jednání se jmenovaná měla dopustit dne 22. 5. 2012 v Havířově, kdy se v budově blíže uvedené základní školy zmocnila nezletilého dítěte a vyhrožovala jeho zabitím, přičemž způsobila těžké zranění vychovatelce, která se jí ve zmocnění dítěte pokusila zabránit. Usnesením státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Ostravě ze dne 26. 11. 2012, č. j. 3 KZV 29/2012 – 36 bylo trestní stíhání B. O., s odkazem na ustanovení § 172 odst. 1 písm. e) trestního řádu, zastaveno, neboť obviněná v době činu nebyla pro nepřičetnost trestně odpovědná. Dále je z předloženého trestního spisu zřejmé, že usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2013, č. j. 30 Nt 1203/2012 – 415, bylo B. O. podle ustanovení § 99 odst. 1 věty druhé, odst. 4 trestního zákoníku uloženo ochranné psychiatrické léčení ústavní formou (usnesení nabylo právní moci dne 5. 2. 2013). Toto usnesení se opírá především o obsah znaleckých posudků soudních znalců MUDr. Sedláčka a PhDr. Vavříka Oba zmiňované znalecké posudky jsou taktéž součástí citovaného trestního spisu. Znalecký posudek v oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie byl zpracován soudním znalcem MUDr. Svatoplukem Sedláčkem dne 22. 7. 2012; jeho závěry jsou uvedeny na č. l. 215 až 218 spisu. Závěry soudního znalce, týkající se povahy duševní choroby B. O., prognózy jejího dalšího vývoje a možností její léčby, odpovídají tomu, co bylo uvedeno v kárném návrhu. Druhý znalecký posudek v oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, specializace klinická psychologie byl vypracován soudním znalcem PhDr. Petrem Vavříkem dne 30. 7. 2012. I závěry tohoto znaleckého posudku, zmiňované v kárném návrhu, odpovídají obsahu trestního spisu (č. l. 237 až 242). Součástí trestního spisu (č. l. 41) je taktéž kopie záznamu o psychiatrickém vyšetření B. O., vyhotoveného dne 22. 5. 2012 MUDr. E. K., lékařkou psychiatrické ambulance Nemocnice s Poliklinikou Havířov; toto vyšetření bylo provedeno

bezprostředně poté, kdy byla B. O. zadržena orgány PČR. Součástí trestního spisu je konečně též kárným návrhovatelem zmiňovaný úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 6 trestního řádu (č. l. 90 až 94), vyhotovený Policií ČR, KŘ policie Moravskoslezského kraje dne 23. 5. 2012 pod č. j. KRPT-110726-28/TC-2012-070071. Vysvětlení v něm podala D. O., matka B. O.; i zde kárným návrhovatelem uváděné skutečnosti odpovídají obsahu podaného vysvětlení.

Dále si kárný senát vyžádal podklady vztahující se k osobě kárně obviněného soudce. Z předloženého osobního spisu bylo zjištěno, že Mgr. P. je soudcem od října roku 1995, v červnu roku 1998 byl z Okresního soudu v Ostravě přeložen k Okresnímu soudu v Opavě a v období od dubna do září roku 2003 absolvoval stáž u Krajského soudu v Ostravě. K jeho práci nebyly zaznamenány žádné negativní připomínky, v minulosti nebyl taktéž kárně stíhán. Z pracovního hodnocení Mgr. P., vypracovaného předsedkyní Okresního soudu v Opavě dne 9. 6. 2015, zn. 33 Spr 1210/2015, se podává, že jde o odborně zdatného soudce, který přidělené trestní věci vyřizuje plynule a bez průtahů; ze strany odvolacích senátů je kvalita jeho rozhodování hodnocena kladně. Pokud jde o trestní věci starších časových řad, dlouhodobě patří k soudcům trestního úseku s nejnižším počtem nedodělků, kromě hlavní agendy je pověřen vyřizováním věcí ochranného léčení a zabezpečovací detence. Vyřizování této agendy je kontrolováno každého půl roku, a to vždy s kladnými závěry. Z vyjádření soudcovské rady Okresního soudu v Opavě ze dne 8. 6. 2015 dále vyplývá, že soudcovská rada nemá žádné negativní poznatky o plnění pracovních povinností Mgr. P. a má tedy za to, že své pracovní povinnosti plní řádně a bez problémů. Hodnocen je jako zkušený, odborně erudovaný, pečlivý, pracovitý a slušný člověk, pevných morálních zásad. Závěrem soudcovská rada vyjádřila jistý údiv a znepokojení nad samotným vznesením kárného obvinění ve věci, která se týká postupu a rozhodování kárně obviněného, stejně jako nad způsobem prezentace problému ze strany Ministerstva spravedlnosti ve sdělovacích prostředcích; toto řešení považuje soudcovská rada za zásah do nezávislosti soudce.

Kárný senát si konečně vyžádal též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2015, č. j. 3 Tz 58/2014 – 37, kterým byla podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítnuta stížnost pro porušení zákona, podaná předchozí ministryní spravedlnosti proti pravomocnému usnesení Okresního soudu v Opavě ze dne 19. 2. 2014, sp. zn. 19 Nt 103/2014. Z odůvodnění tohoto usnesení je zřejmé, že stížnost pro porušení zákona byla odůvodněna tvrzením o existenci závažných deficitů dokazování v řízení završeném výše uvedeným usnesením o přeměně ochranné léčby ústavní na léčbu ambulantní v případě B. O. Konkrétně bylo namítáno, že se okresní soud nedotázal ošetřujícího lékaře B. O., jak hodnotí její dosavadní léčbu a její spolehlivost a spolupráci s lékaři; dle názoru ministryně spravedlnosti nebylo též dostatečně zjištěno, jaký má jmenovaná náhled na svou chorobu a své předchozí jednání (z podkladů, vztahujících se k jejímu předchozímu trestnímu stíhání, byl zřejmý její nekritický postoj k těmto otázkám). Dále byla vytýkána absence výslechu matky B. O. směrem ke zjištění, jak se jmenovaná projevovala v době, kdy pobývala doma, a jak si plnila povinnosti spojené s uloženou léčbou. Další výtka směřovala na absenci dotazů na B. O., jak si představuje svůj život po propuštění z ústavní léčby. Zásadní námitka ministryně spravedlnosti pak poukazovala na fakt, že za účelem dostatečného zjištění aktuálního zdravotního stavu B. O. a predikce jeho dalšího vývoje, nebyli okresním soudem přibráni znalci z oboru psychiatrie a klinické psychologie. Argumentace ministryně spravedlnosti vyústila v závěr, že soudem provedené dokazování hrubě neodpovídalo mimořádné závažnosti předchozího jednání B. O., závažnosti její duševní choroby a prognóze jejího dalšího vývoje.

Nejvyšší soud nejprve konstatoval genezi celé věci, a to zejména se zřetelem k povaze a právní kvalifikaci jednání B. O., kterého se dopustila dne 22. 5. 2012 v Havířově. Zmínil též fakt, že její trestní stíhání bylo pro nedostatek trestní odpovědnosti (nepříčetnost) zastaveno a usnesením Krajského soudu v Ostravě byla následně nařízena její ústavní ochranná léčba psychiatrická. Poté Nejvyšší soud konstatoval závěry obou výše již opakovaně zmiňovaných

znaleckých posudků, nosné důvody usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2013, kterými bylo B. O. nařízeno ochranné léčení psychiatrické ve formě ústavní, hlášení Psychiatrické léčebny Opava ze dne 13. 2. 2013, dle kterého se jmenovaná léčení podrobuje již od jejího přijetí dne 22. 5. 2012, a konečně též obsah návrhu Psychiatrické nemocnice Opava na změnu formy uložené ochranné léčby. V rámci vlastního hodnocení věci se Nejvyšší soud vyjádřil k jednotlivým výtkám stížnosti a konstatoval jejich neopodstatněnost. Argumentaci ministryně spravedlnosti přisvědčil pouze v tom, že k bližšímu objasnění poměrů v domácnosti posuzované osoby mohl okresní soud uvažovat též o výsledku její matky. Uvedl nicméně, že pouze fakt, že matka obviněné nebyla v tomto smyslu vyslechnuta, nemůže představovat takové pochybení, které by mělo vést ke zrušení napadeného usnesení, a to zejména s ohledem na kontext důkazů v řízení provedených.

Nejvyšší soud provedené dokazování označil celkově za dostatečné, přičemž výslovně konstatoval, že „Okresní soud v Opavě rozhodoval v předmětné věci na základě návrhu Psychiatrické nemocnice v Opavě s lékařským zhodnocením dosavadní ochranné psychiatrické ústavní léčby obviněné, obsahující postoj obviněné ke své chorobě a svému jednání, vyslechl ošetřujícího lékaře i obviněnou, přitom nic konkrétního, co může posuzovat soud, nenasvědčovalo tomu, že by ze strany obviněné brožila recidiva závažného jednání, pro které byla stíhána. Přeměnu ústavního psychiatrického léčení na ambulantní předpokládal i s přihlédnutím k původnímu činu a diagnóze paranoidní schizofrenie původní znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, zpracovaný MUDr. Svatoplukem Sedláčkem, dále přeměně ochranného léčení na ambulantní předcházela nejen léčba elektrošoky a medikamentózní, ale i skupinová psychoterapie a také přeřazení obviněné na otevřený rehabilitační režim již necelý rok před podáním návrhu na změnu léčení spojené s víkendovými dovolenkami (...) Navíc jak bylo zjištěno Nejvyšším soudem, ani v průběhu následné ambulantní psychiatrické léčby trávící po dobu 8 měsíců nebyly zjištěny žádné poznatky, které by signalizovaly brožící nebezpečí ze spáchání závažného protispolečenského činu obviněnou – pacientkou B. O., což došlo svého výrazu v tom, že ani další specialista psychiatr nenavrhl změnu ambulantní léčby na léčbu ústavní.“ Nejvyšší soud tedy uzavřel, že „nesdílí právní názor ministryně spravedlnosti, že v řízení předcházejícím napadenému usnesení byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 t. ř. Z obsahu spisu je patrné, že okresní soud prováděl skutková zjištění k navrhované přeměně ochranného léčení, pokud zjišťoval podstatné okolnosti týkající se zdravotního stavu obviněné, dosavadního účinku absolvované léčby a odborné lékařské prognózy k očekávanému vlivu léčení na obviněnou, bude-li prováděno mimo ústavní zařízení v ambulantní ochranné psychiatrické léčbě. Zákon přitom nestanoví, v jakém rozsahu má být dokazování provedeno, a už vůbec soudu neukládá vypracovat znalecký posudek, jak na to ve stížnosti pro porušení zákona poukazuje stěžovatelka (...) Za tohoto stavu, kdy podle obsahu spisu nic konkrétního nesevřelo pro úvahu, že by odborné lékařské posouzení aktuálního zdravotního stavu obviněné pacientky bylo vadné, nelze postup Okresního soudu v Opavě, který nenechal vypracovat znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, považovat a priori za vadný, zvláště když by i tento znalec mimo vyšetření obviněné – pacientky musel vycházet z průběhu léčby a vyjádření ošetřujícího lékaře a primáře Psychiatrické nemocnice v Opavě.“

Na žádost kárného návrhatele provedl kárný senát též důkaz sdělením podstatného obsahu jím předloženého dokumentu, označeného jako „Souhrnná zpráva o mimořádné prověrce zaměřené na plynulost řízení o změně způsobu výkonu ochranného léčení a dodržování zákonné lhůty pro periodické kontroly“. Tento dokument byl v rámci prověřkové činnosti vypracován Ministerstvem spravedlnosti, a to na základě mimořádné prověrky provedené ve dnech 21. - 23. 10. 2014 u některých vybraných soudů, v jejichž obvodu se nacházejí zdravotnická zařízení, ve kterých se vykonává uložené ochranné léčení v ústavní formě. Prověrka se týkala spisů Okresního soudu Plzeň-jih, Obvodního soudu pro Prahu 8, Městského soudu v Brně, Okresního soudu v Olomouci, Okresního soudu v Opavě, Okresního soudu v Mladé Boleslavi a Okresního soudu v Litoměřicích; zaměřena byla na spisy z let 2012 – 2014.

Další návrhy na provádění dokazování vzneseny nebyly.

Kárný navrhovatel ve svém závěrečném návrhu připomněl mimořádnou závažnost předchozího jednání B. O., jehož důsledkem bylo nařízení její ústavní ochranné psychiatrické léčby. Rozhodování o změně formy uložené ochranné léčby v dané věci tak dle jeho názoru nelze považovat za běžný případ. Při rozhodování v tomto typu řízení nemůže být hodnocen jen průběh léčby posuzované osoby, ale je nutné též zohlednit možnou nebezpečnost jejího pobytu na svobodě pro společnost (možnost recidivy). Úkolem soudce je odstraňovat případné rozpory mezi vyjádřením léčebny a dalšími skutkovými okolnostmi a musí též zvažovat i další okolnosti, které nejsou důležité z hlediska čistě psychiatrického. V daném případě po něčem takovém není ani stopy. Kárný navrhovatel má za to, že nelze akceptovat názor Nejvyššího soudu, dle kterého není podstatné, že ošetřující lékař ve své výpovědi na veřejném zasedání výslovně neuvedl, že ze strany obviněné nehrozí recidiva, neboť pokud by tomu tak bylo, léčebna by návrh vůbec nepodávala. Kárný navrhovatel uvedl, že v takovém případě by role soudu byla zcela formální. Kárný navrhovatel trvá na tom, že kárně obviněný nevěnoval věci pečlivost, kterou vzhledem ke své závažnosti vyžadovala, naopak jeho činnost byla v extrémním rozporu s touto závažností, protože si snad už ani nelze představit, jakým kratším způsobem by se mohl tohoto řízení zhostit. Vzhledem k dalšímu rozvoji skutkových okolností, který mohl předpokládat jako alespoň možný, došlo k velmi závažnému ohrožení důvěry veřejnosti v odbornost a správnost rozhodování soudu, čímž se dopustil vytykaného kárného provinění. Vzhledem ke sdělenému obsahu osobního spisu kárně obviněného kárný navrhovatel nadále netrvá na uložení kárného opatření, neboť má za to, že v daném případě postačuje samotné projednání věci.

Kárně obviněný využil svého práva posledního slova. Ohradil se proti některým tvrzením kárného navrhovatele s tím, že jsou mu podsouvána vyjádření, která neuvedl. Má za to, že kárný návrh není důvodný a navrhuje, aby byl kárného obvinění zproštěn.

Kárný senát, poté co konstatoval, že návrh na zahájení kárného řízení byl podán v rámci otevřených lhůt, vyplývajících z ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb., dospěl po vyhodnocení dokazování provedeného u ústního jednání k závěru, že kárný návrh není důvodný.

Podstatou kárného návrhu v dané věci je tvrzení, že se Mgr. P. v rámci řízení o návrhu na změnu formy uložené ochranné léčby, vedeného u Okresního soudu v Opavě pod sp. zn. 19 Nt 103/2014, dopustil hrubého procesního pochybení tím, že svým nedbalým přístupem fakticky rezignoval na svou povinnost zjistit skutkový stav věci (zdravotní stav posuzované osoby a možnou prognózu jeho dalšího vývoje) v rozsahu odpovídajícím závažnosti takového rozhodnutí.

K tomu je nejprve je nutno zdůraznit, že přezkoumávání zákonnosti soudního rozhodnutí, případně procesního postupu, který mu předcházel, se realizuje cestou řádných či mimořádných opravných prostředků v tom kterém typu soudního řízení. Kárné řízení touto účelu neslouží, na což již kárný soud v minulosti opakovaně poukazoval (viz například rozhodnutí zde dne 27. 11. 2014, č. j. 11 Kss 6/2014-50; všechna citovaná rozhodnutí kárných senátů jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Samotný fakt, že soudce zvolil nesprávný nebo dokonce jen nevhodný procesní postup nebo že jím vydané rozhodnutí z hlediska zákona neobstojí, nemůže představovat kárné provinění; tyto nežádoucí, nicméně v reálném světě nutně vznikající situace, se napravují právě procesními opravnými prostředky v jednotlivých typech soudních řízení. Jak se již kárný senát tohoto soudu vyslovil v rozhodnutí ze dne 20. 6. 2013, č. j. 16 Kss 2/2013 - 134, „*jedním z nejdůležitějších právních principů, je princip, podle něhož soud zná právo (iura novit curia) a proto také Ústava stanoví, že soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou (čl. 95 odst. 1), což nelze rozumně vyložit jinak, než že soudce je vázán právem, a platí tedy nevyvrátitelná domněnka, že právo zná. Současně však*

nemůže platit, že každé rozhodnutí soudu, které bude např. v odvolacím či dovolacím řízení zrušeno jako protizákonné, by mělo nutně znamenat důvod k podání kárného návrhu proti soudci, který se na takovém rozhodnutí podílel. Právě proto, že proces nalézáni práva může být komplikovaný, nejednoznačný a že právo není kauzální disciplínou přinášející jediné možné odpovědi, je tak důležitý systém opravných prostředků, který má možná pochybení soudů nižších stupňů co možná nejvíce eliminovat. Je pak věci především účastníků řízení, zda těchto opravných prostředků v konkrétním případě využijí. Současně však musí platit, že za určitých okolností nezákonný postup či vydání nezákonného rozhodnutí, byť opřené o určitý právní názor, jako kárné provinění kvalifikováno být může, jelikož není sporu o tom, že se v konkrétním případě může jednat o zaviněné porušení povinností soudce, jímž soudce obrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů ve smyslu ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb. Aby se však o takové jednání jednalo, musely by ke zmíněné nezákonnosti přistoupit okolnosti další.“ Kárná judikatura dovodila, že půjde typicky o případy, kdy soudce nerespektuje právní názor vyslovený ve zrušujícím rozhodnutí nadřízeného soudu, nerespektuje jednotnou a ustálenou judikaturu soudů k určité otázce, aniž by svůj odlišný právní názor podepřel odpovídající konkurující argumentací, vede řízení zjevně nedbalým či iracionálním způsobem, či poruší zcela jednoznačné znění aplikované právní normy (kromě již zmiňovaného rozhodnutí sp. zn. 16 Kss 2/2013, srov. například rozhodnutí ze dne 22. 6. 2011, č. j. 11 Kss 11/2009 - 224, rozhodnutí ze dne 10. 5. 2011, č. j. 13 Kss 11/2010 - 51, či rozhodnutí ze dne 10. 1. 2014, č. j. 16 Kss 10/2013 - 84).

Fakt, že se nejedná jen o jakousi teoretickou konstrukci bez praktického využití, prokazuje rozhodovací praxe kárných senátů tohoto soudu, který neodmítá možnost soudce za shora provedená pochybení kárně potrestat, je-li zjevné, že vytýkané vady skutečně představují exces ze soudcovské činnosti (kromě shora uvedených rozhodnutí srov. například rozhodnutí ze dne 7. 11. 2012, č. j. 11 Kss 4/2012 - 92).

Je-li tedy kárnému senátu předložen k posouzení případ, kdy je soudci vytýkáno pochybení tohoto druhu (zde hrubé porušení povinností při vedení dokazování), musí na něj být nahlíženo právě touto optikou; kárný senát přitom musí postupovat spíše zdrženlivě, neboť je povinen respektovat ústavně garantovanou nezávislost soudního rozhodování.

V nyní posuzované věci má zásadní význam fakt, že stejné pochybení (nedbale vedené řízení, hrubé nedostatky při zjišťování skutkového stavu věci) bylo ve věci vedené u Okresního soudu v Opavě pod sp. zn. 19 Nt 103/2014 již namítáno předchozí ministryní spravedlností v rámci stížnosti pro porušení zákona, podané u Nejvyššího soudu v neprospěch B. O., přičemž v mezidobí Nejvyšší soud již o této stížnosti rozhodl.

Význam tohoto rozhodnutí (usnesení ze dne 18. 2. 2015, čj. 3 Tz 58/2014 - 37) pro nyní projednávanou kárnou věc přitom není jen v tom, že se ke sporné otázce autoritativně vyjádřila nejvyšší soudní instance v oblasti trestního řízení (která je k tomu – na rozdíl od kárného senátu - plně kompetentní), ale také v míře závaznosti tohoto rozhodnutí pro kárné řízení. Na rozdíl od kárného návrhatele má kárný senát za to, že zmiňované usnesení Nejvyššího soudu představuje rozhodnutí o předběžné otázce ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 trestního řádu (za použití § 25 zákona č. 7/2002 Sb.), kterým je kárný senát při svém rozhodování vázán (pochopitelně, mimo samotnou otázku viny za spáchání kárného provinění). Tato závaznost se přitom nemůže týkat jen samotného výroku usnesení Nejvyššího soudu (zamítnutí stížnosti pro porušení zákona), ale též nosných důvodů, o které se tento výrok opírá. Jestliže byla stížností pro porušení zákona nezákonnost rozhodnutí o změně formy uloženého ochranného opatření spojována s konkrétně vytýkanými hrubými deficity dokazování v řízení před okresním soudem (což je nyní v kárném řízení vytýkáno soudci jako kárné provinění), je podstatné, jak se k těmto tvrzeným nedostatkům dokazování vyjádřil Nejvyšší soud. Pokud Nejvyšší soud stížnost pro porušení zákona zamítl právě proto, že ony konkrétní vytýkané nedostatky (jejichž důsledkem měla být nezákonnost vydaného rozhodnutí) nenalezl, lze si jen stěžít

představit, že by tímto právním názorem dovolacího soudu (jakožto mimořádné opravné instance v trestním řízení) nebyl kárný senát vázán a ze stejného skutkového stavu věci by vyvodil odlišné závěry. Podstatné přitom je, že okruh namítaných nedostatků při vedení dokazování před okresním soudem je v obou řízeních (o mimořádném opravném prostředku i kárném řízení) prakticky identický (viz narativní část tohoto rozhodnutí) a pro kárný senát tak prakticky neexistuje prostor pro hodnocení procesního postupu kárně obviněného soudce v aspektech, kterými by se snad Nejvyšší soud (při respektování dispoziční zásady v řízení o stížnosti pro porušení zákona – viz § 267 odst. 3 trestního řádu) nezabýval.

Je přitom nutno znovu připomenout, že kárný senát není žádnou řádnou či mimořádnou opravnou instancí v konkrétních soudních věcech a není proto povolán (a z povahy věci ani nemůže být) k tomu, aby přehodnocoval procesní postup soudce v konkrétním řízení, případně soulad jím vydaného rozhodnutí se zákonem. Jeho úkolem (se zřetelem k účelu kárného řízení) tak může být pouze konstatování zjevných procesních či rozhodovacích excesů, jak byly popsány výše.

Lze tedy uzavřít, že kárný senát při posuzování vytýkaného skutku vycházel z toho, že Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí autoritativně vyslovil, že způsob provádění dokazování na jednání vedeném u Okresního soudu v Opavě dne 19. 2. 2014, ve věci vedené pod sp. zn. 19 Nt 103/2014, nebyl v rozporu se zákonem. Je tedy pojmově vyloučeno, aby kárný senát uvažoval o tom, že by tento zákonný procesní postup kárně obviněného soudce mohl být kárným proviněním, a to tím spíše za situace, kdy kárným proviněním (jak již bylo opakovaně konstatováno) by mohl být jen zcela zjevný exces, vyvolaný zaviněným porušením povinností soudce.

Dále je vhodné uvést, že jakkoli se bývalá ministryně spravedlnosti (původní kárná navrhovatelka) mohla v době podání kárného návrhu domnívat, že kárný senát přijme její argumentaci o existenci hrubých procesních pochybení kárně obviněného soudce, vyvolaných zaviněným porušením jeho soudcovských povinností, za situace, kdy již Nejvyšší soud rozhodl o její stížnosti pro porušení zákona, a to tak, že existenci takových pochybení odmítl, další pokračování v kárném řízení již fakticky postrádalo smysl. Proto se kárný senát obrátil na současného ministra spravedlnosti (současného kárného navrhovatele) s dotazem, zda ve světle zmiňovaného usnesení Nejvyššího soudu (s jehož obsahem byl seznámen) na podaném návrhu trvá. Jak již bylo výše konstatováno, kárný navrhovatel sdělil, že i nadále zastává názor, že se Mgr. P. vytýkaným jednáním kárného provinění dopustil, což zdůvodnil jednak tím, že kárný senát není při posuzování kárné odpovědnosti soudce rozhodnutím Nejvyššího soudu vázán, jednak tím, že samotný fakt, že určité rozhodnutí nebylo shledáno nezákonným, ještě nutně neznamená, že vydání tohoto rozhodnutí nepředcházelo nezákonné vedené řízení.

Zatímco první z uvedených argumentů kárného navrhovatele lze v obecné rovině akceptovat, druhý argument je z povahy věci neudržitelný *per se*. Pokud by totiž bylo řízení před Okresním soudem v Opavě zatíženo těžkou procesní vadou, pak by již tento fakt bez dalšího implikoval závěr, že následně vydané rozhodnutí nemůže z hlediska zákona obstát; tato varianta však v dané věci naprosto nepřipadá v úvahu, neboť byla vyvrácena usnesením Nejvyššího soudu, jehož argumentace byla kárnému navrhovateli známa. Pokud by snad řízení bylo zatíženo vadou, která neměla na zákonnost následně vydaného rozhodnutí o změně formy nařízené ochranné léčby vliv (ani to se však podle Nejvyššího soudu neprokázalo), pak by se logicky jednalo o vadu marginální, u které z povahy věci nelze uvažovat o kárné odpovědnosti soudce - viz výše konstatovaná judikatura, spojující kárnou odpovědnost soudce pouze se zjevnými excesy v jeho procesním postupu a rozhodování.

Postup současného kárného návrhatele, který i za daného stavu věci trval na projednání kárného návrhu, tak nasvědčuje závěru, že dostatečně nereflektuje ustálenou kárnou judikaturu vztahující se k řešené otázce, jakkoli se na ní kárný návrh (jím výslovně plně a probovaný) odvolává. Jak bylo již opakovaně konstatováno, judikatura kárného soudu dává jednoznačnou odpověď na otázku, v jakých případech může být soudce uznán kárně odpovědným za způsob jím vedeného řízení.

Přestože tedy závěry plynoucí z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2015, čj. 3 Tz 58/2014 - 37 dávají kárnému senátu dostatečnou a jednoznačnou odpověď na otázku zákonnosti procesního postupu kárně obviněného při veřejném zasedání konaném dne 19. 2. 2014, považuje kárný senát za vhodné vyjádřit se alespoň stručně k dílčím aspektům dokazování vedeného u tohoto jednání, ke kterým se Nejvyšší soud výslovně nevyjádřil (neboť stížností pro porušení zákona nebyly namítány), byť to na faktu, že toto dokazování proběhlo (jako celek) v souladu se zákonem nemůže ničeho změnit.

Kárným návrhem je především namítána zjevně nepřiměřeně krátká doba konaného veřejného zasedání, která přinejmenším vylučuje možnost reálného provedení důkazu připojeným spisem Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 30 Nt 1203/2012, jak bylo deklarováno v protokolu o jednání. K této argumentaci je nejprve nutné uvést, že povaha výkonu soudcovské činnosti se ze své podstaty vzpírá možnosti jakéhokoli normování (viz například rozhodnutí ze dne 29. 5. 2014, č. j. 11 Kss 10/2013 - 83) a lze tak jen obtížně hodnotit přiměřenost časové dotace věnované soudcem tomu kterému procesnímu úkonu. Při vědomí tohoto faktu kárný senát dobu 20 minut konaného veřejného zasedání neshledává jako zjevně neodpovídající deklarovanému dokazování. Jak bylo již uvedeno výše, kromě stručných výpovědí vyslychaných osob byl proveden důkaz listinou (§ 112 odst. 2 trestního řádu), kterou byl právě zmiňovaný trestní spis Krajského soudu v Ostravě. Součástí řádné přípravy soudce na soudní rok, u kterého má být provedeno dokazování, je z povahy věci prostudování listin, které má soudce k dispozici a jichž má být pro dokazování užito. Pokud kárně obviněný tímto způsobem postupoval (o čemž není důvod pochybovat i s ohledem na obsah jeho výpovědi před kárným senátem), pak je zcela evidentní, že pro potřeby dokazování bylo z celého spisu (čítajícího zhruba 400 stran) nezbytně nutné sdělit podstatný obsah pouze několik stran, týkajících se hodnocení zdravotního stavu posuzované osoby v předcházejícím řízení (postup dle ustanovení § 213 odst. 2 trestního řádu nebyl žádnou ze stran řízení vyžadován). Ostatně stejným způsobem postupoval i kárný senát v rámci jím vedeného jednání a přípravy na něj. Z tohoto pohledu pak není důvod zpochybňovat reálnost takového postupu v rámci deklarované doby veřejného zasedání.

Pokud jde o kárným návrhatelem tvrzený vnitřní rozpor návrhu na změnu formy uložené ochranné léčby, zde je nutno upozornit na výpověď kárně obviněného, kde vysvětlil mechanismus, jakým je v praxi realizována přeměněná ochranná léčba z formy ústavní na formu ambulantní. Úkolem kárného senátu není posuzovat, zda předestřený mechanismus (kdy po změně ochranné léčby na formu ambulantní dochází ještě k „ověřovacím pobytům“ příslušné osoby ve zdravotnickém zařízení, a to i bez součinnosti soudu) odpovídá požadavkům příslušné právní úpravy; jeho pozornost byla (v souladu s obsahem kárného návrhu) zaměřena na posouzení, zda zde kárným návrhatelem tvrzený vnitřní rozpor skutečností uvedených v návrhu zdravotnického zařízení skutečně existuje, což mělo vést kárně obviněného primárně k odstranění tohoto rozporu a nikoli k vydání rozhodnutí ve věci samé. Vzhledem k tomu, že kárně obviněný podal plausibilní vysvětlení skutečností, které skutečně mohou být *prima vista* vnímány jako jistý vnitřní rozpor, nelze mu vytýkat, že nevedl návrhatele k odstranění tohoto (fakticky neexistujícího) rozporu a rozhodl ve věci samé.

Konečně zbývá dodat, že kárný senát při svém rozhodování nevycházel ani z důkazu provedeného na ústním jednání na žádost kárného návrhatele, a to dokumentu „*Souborná*

zpráva o mimořádné prověrce zaměřené na plynulost řízení o změně způsobu výkonu ochranného léčení a dodržování zákonné lhůty pro periodické kontroly“: Tento důkaz, popisující způsob rozhodování v agendě přeměny uložené ochranné léčby z formy ústavní na ambulantní u vybraných soudů, totiž shledal nedostatečně průkazným ve vztahu ke skutečnostem zjišťovaným v dané věci; nadto byl skutkový stav věci dostatečně prokázán dalšími provedenými důkazy.

Ze všech výše uvedených důvodů dospěl tedy kárný senát k závěru, že skutečnosti vytýkané kárným návrhem nepředstavují porušení povinností soudce při výkonu jeho funkce a nedošlo tak k naplnění skutkové podstaty kárného provinění vymezeného v ustanovení § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb. Z tohoto důvodu proto Mgr. P. kárného obvinění zprostil, v souladu s ustanovením § 19 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb., dle kterého *senát vynese zprošťující rozhodnutí, dojde-li k závěru, že skutek není kárným proviněním.*

O náhradě nákladů účelně vynaložených Mgr. P. v souvislosti s kárným řízením (§ 19 odst. 3 zákona č. 7/2002 Sb.) rozhodováno nebylo, neboť kárně obviněný výslovně uvedl, že takový nárok neuplatňuje.

P o u č e n í: Proti tomu rozhodnutí **n e n í** odvolání přípustné (§ 21 zákona č. 7/2002 Sb.).

V Brně dne 25. června 2015

Mgr. Radovan Havelec
předseda kárného senátu